

Welkom

Welkom in de Ekklesia Den Haag,
Wie u ook bent en van waar u ook komt.
Of u vernoemd bent naar een heilige of niet.
Of u bekend, vertrouwd bent met heiligen of niet.
Welkom.

Inleiding

Bij de voorbereiding van het jaarrooster hadden Joke, Einar en ik het idee opgevat om een element uit onze christelijke tradities centraal te stellen waar we niet zo bekend mee zijn om te onderzoeken wat het ons het ons te zeggen zou kunnen hebben. Als voorbeeld daarvan hebben we het thema Heiligen geopperd. Daar moet dan wel 'een katholiek' meedoen in de voorbereiding, was de gedachte ☺. Marijke werd bereid gevonden, al voelde die zich eigenlijk geen katholiek meer, zei ze zelf... En met heiligen had ze niet direct zoveel affiniteit. Al pratend en lezend over de tradities rond heiligen kwamen we echter toch bij een aantal verhalen, rituelen, en interpretaties uit die we mooi vonden om met jullie te delen in deze viering. In deze viering zullen we bij de traditie in het algemeen stilstaan en vervolgens ook kort bij de heilige naar wie wij beide vernoemd zijn. Na de zomer zullen we rond allerheiligen en allerzielen nog een keer bij heiligen stilstaan. En wellicht leent zelfs de vijf december viering zich nog wel voor een verwijzing naar dit thema ☺.

Overweging - deel 1

Tja, daar sta ik dan, omdat ik van katholieke huize ben.....

Bij mijn geboorte en doopsel kreeg ik de volgende namen mee: Maria, Anna, Theresia: Maria, vernoemd naar de Heilige Maria, moeder van Jezus

Anna, vernoemd naar de Heilige Anna, moeder van Maria.

Theresia, als oudste dochter vernoemd naar mijn eigen lieve moeder(die nog niet heilig is verklaard); samen vernoemd naar de Heilige Theresia van Lisieux.

Ook mijn acht broers en zussen kregen namen mee van Heiligen ter bescherming op hun levenspad. In de jaren 50/60 van de vorige eeuw nog heel gebruikelijk in katholieke gezinnen.

Waar kwamen die Heiligen vandaan? Ik heb me er nooit zo mee bezig gehouden ;ze waren er gewoon ..thuis, op school, in de kerk.... Ze hadden een warme plek in ons leven. Op elke feestdag, kerkelijk of niet, waren ze er. Om ze te begroeten, ze in het licht te zetten er een kaarsje voor op te steken, ze toe te zingen in een lied, of te noemen in gebed (meestal een schietgebedje), aan te roepen...naar op te kijken. Want Heilig ...dat werd je niet zomaar..... Daar ging een lang proces aan vooraf.

In vroeger tijden waren er veel streekheiligen, mensen zoals jij en ik, waarvan na hun dood bleek, dat ze op een heel bijzondere manier in het leven gestaan hebben... Martelaren, maagden, kluizenaars, vorstelijk beschermers,geloofsverkondigers.

Aanvankelijk werden de bijzondere, positieve verhalen over hen mondeling overgeleverd. Later begonnen er officiële onderzoeken door de bisschoppen, werden getuigenverklaringen opgetekend, werd er getoetst d.m.v. nagelaten brieven en geschriften. Ook werden onverklaarbare gebeurtenissen, die als "wonder" gezien werden (genezingen, visioenen...) opgetekend en al/dan niet erkend. Bij gunstig onderzoek begon de zgn. "Congregatie voor de zaken van de Heiligen", het eigenlijke proces. Daarbij ontbrak natuurlijk niet de "advocaat van de duivel", die opdracht had tegenwerpingen te maken.

Bij erkenning van heldhaftige deugdbeoefening, mocht de overledene "eerbiedwaardig" genoemd worden. In een volgend stadium bij goedkeuring van de devotie, was er sprake van "beatificatie" de zaligverklaring. Het lichaam van de gelukzalige mocht ter verering getoond worden en -Hij/zij kreeg een kerkelijk feest, doorgaans de sterfdag ; denk bijv. aan de Heilige Nicolaas van Myra op 6 december.

Pas na vele jaren, na verder onderzoek, werd dan wel of niet een Heiligverklaring uitgesproken. Pas in 1234 kreeg de paus het alleenrecht, om iemand Heilig te verklaren. Dat gebeurt nog steeds, tot op de dag van vandaag.

Heiligen, ooit mensen van vlees en bloed, om naar op te kijken, in ere te houden, te vereren, aan te roepen. De plekken, waar Heiligen geleefd, gewoond en gewerkt hebben, zijn "Heilige plaatsen". Daar zijn Heilige huizen gebouwd, kerken dus. Plekken, die druk bezocht worden door pelgrims, mensen van toen én nu, die behoefte hebben aan op weg gaan, ommekeer, loslaten, bezinning, zoeken naar kracht.....

Zoeken naar kracht /hulp is een oerbehoefte van de mens, in tijden van moeilijkheden, angsten, bedreigingen. Er zijn altijd mensen op zoek naar helpers in nood. Sommigen zoeken troost en advies in boeken. Anderen gaan naar een arts of therapeut. Weer anderen wenden zich tot God. "Nood leert bidden" zegt het spreekwoord. M.n. in de katholieke traditie werden Heiligen aangeroepen, om voorspraak (=bemiddeling) bij God. Dit leidde tot stevige kritiek van onze reformatische broeders en zusters..... God is toch degene, die mij verlost van alle noden ??!! Of kunnen we dit ook anders zien?

Misschien kunnen Heiligen gezien worden als een positief voorbeeld voor de verbinding tussen God en mens...in wie wij ons kunnen herkennen. In hún leven, met al hún pijnlijke levenservaringen, bleven zij hun vertrouwen in god stellen, leefden zij naar de Goddelijke wetten. Of ...maakten zij juist een ommekeer in hun leven. Denk bijv. aan een vrolijke Frans, de latere Sint /Heilige Franciscus. Leven naar Gods wetten, opgetekend in "Heilige boeken", de "Heilige schrift". Niets meer of minder, dan het verhaal van God en mensen onderweg, die met vallen en opstaan probeerden Gods liefde gestalte te geven.

Dáár wordt spiritualiteit voelbaar ;het in-en uitademen van Gods liefde. Dáár krijgen Heiligen een plek in de geschiedenis van het Heil, het héél worden. In wezen zijn Heiligen, vrome, niet godvrezende, maar godsgetrouwe mensen, in verbinding met zichzelf, met hun medemens en de wereld. Daardoor straalden zij kracht uit tijdens hun leven en ook na hun dood. Dat kan ons kracht geven, het vertrouwen, dat ook voor ons haalbaar is, wat aan de Heiligen is gegeven. Een helende en bevrijdende kracht, een teken van hoop. Elke Heilige heeft haar of zijn eigen levensverhaal (We zouden er een jaarprogramma mee kunnen vullen) Als zij ons daarvan deelgenoot mogen maken, is dat mogelijk een spiegel, een inspiratiebron voor ons eigen leven....

Heiligen is ook een werkwoord. "Heilig de dag des Heren", ons ooit allemaal geleerd.... Hier betekent heiligen : "in ere houden". "Uw naam worde geheiligd" bidden of zingen wij in het Onze Vader. Uw naam in ere houden...

Elkaar heiligen, elkaar in ere houden, op een liefdevolle manier met elkaar omgaan, elkaar helen. Jouw naam worde geheiligd ;je mag er zijn in je gebrokenheid, Gods liefde ervaren en delen, héél worden.

Maria Anna Theresia Blaauw-van Dongen

Vandaag nog één Heilige in het bijzonder....

Overweging (deel 2): Maria

1. Marijke en Mirjam, allebei varianten op de naam Maria. Mirjam een voorloper van die naam. En Marijke een afgeleide ervan. Voor ons de aanleiding om de moeder van Jezus eens wat dieper in de ogen te kijken en jullie uit te nodigen om dat vanmorgen met ons samen te doen. We hebben ook een icoon meegenomen waarop zij staat afgebeeld met haar zoon. Deze is gemaakt door Frans.
2. Wat lezen we in de bijbel eigenlijk over deze Maria? In de verhalen rond de geboorte van Jezus speelt zij natuurlijk een centrale rol. Maar in de verhalen over zijn leven speelt zij nauwelijks een rol. In de heiligen-traditie heeft ze echter een heel grote plaats gekregen. Er zijn heel veel feesten naar haar vernoemd. En voor heel veel katholieken is zij een centrale figuur in hun gebeden. Denk alleen maar aan het Wees-gegroet dat heel veel wordt gebeden.

3. Een paar jaar geleden hoorde ik een lied over Maria van Stef Bos en maakte ik een overweging voor de Ekklesia, geschreven vanuit haar perspectief. Het perspectief van een moeder. Een moeder die trots geweest zal zijn op haar kind. Die misschien niet altijd begreep wat er allemaal met haar zoon gebeurde, wat hij in beweging zette. Een moeder die hem uiteindelijk verloor. Toen ik haar verhaal tot me door liet dringen kon ik me voorstellen dat mensen zich met haar verhaal verbonden voelen. Moeders en vaders. Misschien ook vrouwen meer algemeen - die zich wellicht makkelijker identificeerden met haar dan met Jezus of de discipelen of een van de andere vele mannen uit de bijbel. Misschien ook mensen die een groot verlies lijden in hun leven. In dat jaar was ik tijdens de goede week in Spanje en maakte een processie mee. Er werden allemaal beelden uit de kerk gedragen, sommige heel grote gevaartes compleet met baldakijnen en podia, die dan door een tig tal sterke heren en dames op de schouders gedragen werden. Het beeld van Maria riep heel veel emotie op bij mensen en ze werd hartstochtelijk toegeroepen: 'Moeder, moeder, heilige moeder!' Ik vond het bijzonder om mee te maken.
4. In een boekje van Anselm Grun las ik over een traditie in Duitsland waarbij een Mariabeeld in de adventstijd van huis naar huis gebracht wordt en in elk huis een dag verblijft om daar te herinneren aan verhalen over hoe door haar iets van het licht van God zichtbaar werd in de wereld. Anselm Grun verwoordt het als volgt: 'De gewoonte om een Mariabeeld van het ene huis naar het andere te dragen kan helpen de hoop te versterken dat Christus geboren wordt in ieder van ons.' 'Als we zo kijken naar het beeld van Maria zullen we ook elkaar met andere ogen bekijken, ogen die niet gefixeerd zijn op de fouten van een ander maar die het zuivere in hem zien.'
5. Heel af en toe ga ik op zaterdagmorgen naar een meditatie van de Jezuïeten in Delft. In de kring daar staat ook een icoon van Jezus en Maria, eentje waarop, net als bij deze, voor mij de tederheid tussen Maria en Jezus zo mooi zichtbaar is. Een beeld dat voor mij iets van een opdracht uitdrukt om het kwetsbare en het eenvoudige te koesteren, te beschermen. Maar een icoon heeft veel gezichten. Wat lezen jullie in haar ogen vanmorgen?

Mirjam Rigterink

Dragen

Er is nog zomer en genoeg
 wat zou het loodzwaar
 tillen zijn, wat een gezwoeg
 als iedereen niet iedereen
 ter wille was
 als iedereen niet iedereen
 op handen droeg.

Judith Herzberg